

Міністерство освіти і науки України
Комітет з фізичного виховання і спорту МОН України
Сумська обласна державна адміністрація
Управління молоді та спорту Сумської обласної державної адміністрації
Національний університет фізичного виховання і спорту України
Тартуський університет (Естонія)
Сумський державний університет

**ІННОВАЦІЙНІ ТЕХНОЛОГІЇ
В СИСТЕМІ ПІДВИЩЕННЯ КВАЛІФІКАЦІЇ ФАХІВЦІВ
ФІЗИЧНОГО ВИХОВАННЯ І СПОРТУ**

ТЕЗИ ДОПОВІДЕЙ
VI МІЖНАРОДНОЇ НАУКОВО-МЕТОДИЧНОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ
(Україна, Суми, 18–19 квітня 2019 року)

Суми
Сумський державний університет
2019

УДОСКОНАЛЕННЯ ВИТРИВАЛОСТІ БІГУНІВ НА СЕРЕДНІ ДИСТАНЦІЇ

Бурла А. О., к.фіз.вих., доц., Мельник В. О., студ.
Сумський державний університет
aburla010@gmail.com

Вступ. У спорті вищих досягнень велике значення має пошук найбільш раціонального використання навантажень і відпочинку. В основі всебічної підготовки бігуна на середні дистанції лежить взаємозумовленість усіх якостей людини, розвиток однієї з них позитивно впливає на розвиток інших, і, навпаки, відставання в розвитку однієї або кількох якостей затримує розвиток інших. Рівень розвитку витривалості визначається насамперед функціональними можливостями серцево-судинної й нервової систем, рівнем обмінних процесів, а також координацією діяльності різних органів і систем. Істотну роль відіграє так звана економізація функцій організму [1; 2]. Тому вирішення проблеми розвитку й підтримки високого рівня працездатності та витривалості у юних бігунів на середні дистанції є актуальною і відкриває нові резерви для покращення спортивних результатів.

Мета – сприяти оптимальному розвитку і вдосконаленню витривалості у бігунів на середні дистанції.

Виклад матеріалу дослідження. Однією з найважливіших проблем підготовки спортсменів є розвиток рухових якостей, зокрема витривалості. Витривалість є загальною властивістю людського організму, яка знаходить конкретний прояв у різних видах рухової діяльності, у тому числі спортивній [1]. Водночас, однією з провідних рухових якостей бігунів на середні дистанції є швидкісна та силова витривалості, які мають велике значення для участі у змаганнях. В контрольній групі тренувальний процес здійснювався за існуючою програмою для ДЮСШ легкої атлетики (2007). Юні бігуни експериментальної групи два рази на тиждень виконували комплекси бігових і стрибкових вправ у гору. Комплекс

включав такі вправи: біг 60 м по прямій, «стрибки у кроці» на 60 м у гору і знову біг на 60 м по прямій, спокійний біг під гору. Кількість таких серій визначалася здатністю спортсменів виконувати ці комплекси, не знижуючи інтенсивність бігу на 60 м по прямій після підняття в гору і «стрибків у кроці». На початковому етапі юні бігуни виконували 4–5 таких комплексів, наприкінці етапу – від 8 до 10. Для виявлення впливу спеціальних комплексів швидкісних та швидкісно-силових вправ на підвищення рівня рухових якостей юних спортсменів нами на початку педагогічного експерименту і після його закінчення проводилися контрольні вимірювання: стрибок у довжину з місця, біг на 100, 300 і 600 м. Виконували в основній частині навчально-тренувального заняття ті самі швидкісні та швидкісно-силові вправи, але у вигляді бігу та стрибків у кроці в гору, чергуючи з бігом по прямій. Кут підняття в гору був від 8 до 10°. У табл. 1 подано зміни показників рівня швидкісної та швидкісно-силової підготовки юних бігунів експериментальної групи.

Таблиця №1 – Динаміка показників розвитку швидкісних якостей спортсменів експериментальної групи, $n = 8$

№ п/п	Контрольні вправи	Вихідні дані	Кінцеві дані	Приріст	t
		$\bar{X} \pm \sigma$	$\bar{X} \pm \sigma$		
1	Біг на 100 м, с	13,04±0,29	12,74±0,91*	0,3	2,91
2	Біг на 300 м, с	45,9±0,41	43,7±0,39*	2,2	2,61
3	Довжина бігового кроку, см	178,4±0,34	186,2±0,21*	7,8	2,84
4	Біг на 600 м, хв	1,44±0,22	1,42±0,43	0,2	1,69
5	Стрибок у довжину з місця, см	169,2±0,02	183,6±0,019*	14,4	2,39

Примітка: * – різниця між показниками статистично значуща на рівні $p < 0,05$

Час бігу на 100 м поліпшився у середньому на 0,3 с. У бігу на 300 м приріст швидкості становив 2,2 с ($t = 2,61$; $p < 0,05$). Приріст показника в бігу на 600 м змінився на 0,2 хв ($t = 1,69$; $p > 0,05$), але суттєвий приріст відбувся у результаті стрибку в довжину з місця, де середній показник виявився достатньо значний – 14,4 см ($t = 2,39$; $p < 0,05$). Зміни середніх показників у чотирьох видах з п'яти статистично достовірні ($p < 0,05$). Отже, під час виконання спеціально підібраних вправ, спрямованих на вдосконалення окремих сторін швидкісних та швидкісно-силових здібностей учнів, буде більш ефективним, якщо ці вправи будуть виконуватися у вигляді прискорень і «стрибків у кроці» в гору.

Висновки. Визначено, що на навчально-тренувальних заняттях із юними бігунами на середні дистанції при виконанні спеціально підібраних вправ, для вдосконалення швидкісних та швидкісно-силових можливостей, а також спеціальної витривалості спортсменів сприяло більш ефективній підготовці на першому базовому етапі підготовчого періоду. Проведений аналіз особливостей використання комплексу швидкісних та швидкісно-силових вправ (біг і стрибки вгору) доводить, що дитячий та підлітковий організм має досить великі можливості для тренування. Упровадження доступних для юних спортсменів нових комплексів вправ швидкісно-силового характеру дає позитивні результати. Враховуючи результати дослідження, можна стверджувати про ефективність запропонованої методики й рекомендувати її до застосування у тренуванні юних спортсменів із бігу на витривалість.

Література

1. Врублевский Е. П. Легкая атлетика: основы знаний (в вопросах и ответах). Москва, 2016. 240 с.
2. Шестерова Л. Е., Ту Яньхао Динамика физической подготовленности бегунов на средние дистанции, проживающих в различных климатических условиях. Слобожанський науково-спортивний вісник. 2015. № 4. С. 100–104.